

Lectures poloneses, V: El Job d'Anna Kamieńska

CULTURA / POESIA / 17 NOVEMBRE, 2020

Anna Kamieńska (1920, Krasnystaw – 1986, Varsòvia) pertany a una generació de poetes polonesos a qui alguna vegada s'ha anomenat «els humanistes escèptics». Entre els seus representants més il·lustres trobem Zbigniew Herbert, Tadeusz Różewicz o Wisława Szymborska. La seva joventut coincideix amb la guerra i la instauració del comunisme a Polònia; la seva obra arrela en el desig de rescatar la dignitat individual i netejar els valors humans de tota retòrica. Cadascun d'aquests poetes transmet al lector una certa visió moral del món, enriquida per un sentit crític de la història, i ho fa sense grandiloqüència o didactisme, amb to sobri, des d'una distància més o menys irònica. «La mà», un poema de Kamieńska que pertany a *Fonts* (1962), n'és un bon exemple:

D'aquesta cosa se'n diu mà.

Aquesta cosa, si te l'acostes

als ulls, cobreix el món.

Més gran que el sol, un cavall, una casa,

un núvol, una mosca.

Aquesta cosa, d'una bella superfície rosada.

Aquesta cosa sóc jo mateixa.

No és bonica i prou.

Engrapa, subjecta, estira, arrenca

i altres obres que fa són incomptables.

No és bonica i prou.

Dirigeix exèrcits,

treballa la terra,

mata amb una destrat,

obre les cuixes d'una dona

i altres obres que fa són incomptables.

Els cinc dits: cinc crims.

Els cinc dits: un mèrit.

Durant l'ocupació, Kamińska viu a Lublin i, de manera clandestina, fa de mestra en diverses escoles de la rodalia. Després de la guerra es llicencia en filologia clàssica a la Universitat de Łódź i es trasllada a Varsòvia, on col·labora amb revistes literàries de prestigi i desplega una activitat intel·lectual intensa i variada. Tradueix poesia del rus, bielorús, txec, eslovac, búlgar i serbocroat; fa narrativa juvenil; escriu versos i assajos i porta un dietari on registra minuciosament les idees i les sensacions de cada dia. L'any 1967 té publicats nou reculls de poemes, és mare de dos fills i creu haver trobat un punt òptim d'equilibri entre la vida professional i familiar. De cop i volta, el seu marit, el poeta Jan Spiewak, amb qui ha viscut gairebé vint anys, emmalalteix i mor al cap de poc, al desembre del mateix any. A partir d'aquí, hi ha un canvi radical en la vida i l'obra de Kamińska. Durant tres anys es reclou en el dol. Després comença a buscar una manera de tornar a la vida i dotar-la de sentit, i la troba en un sentiment religiós que li ve de nou, al principi l'espanta i tot perquè l'allunya de la seva joventut atea, però a poc a poc es va concretant i sedimentant en la seva consciència. Llegeix la Bíblia i aprèn hebreu per poder estudiar-la a fons. La seva espiritualitat heterodoxa, que incorpora elements del pensament cristià i del pensament judaic, té afinitats amb la de Simone Weil, que l'autora polonesa admira i considera «una de les grans portadores de la veritat». De fet, al dietari de Kamińska hi ha moltes reflexions que bé podrien formar part de *La pesanteur et la grâce*, com ara aquesta: «La soledat sempre és una soledat envers algú. L'important és això: qui és absent en la nostra soledat. Quan es tracta d'una soledat envers tothom en general, és només un buit. [...] També hi ha una soledat envers Déu, la més plena. És la nostra llibertat. Sentir aquesta mena de presència en la soledat és difícil, ha de ser un triomf interior, elaborat com un poema.» L'1 de novembre de 1971 apunta que ha tingut la idea d'escriure un poema sobre Job, un Job contemporani a qui Déu no diu mai res i que es veu envoltat per tota mena de manifestacions del dimoni. Paweł, el fill menor de Kamińska, que aleshores té vint anys, li suggereix que deixi de banda el final de la història bíblica, quan Job recupera els béns i torna a tenir dones i fills. A ell li sembla un afegit fals i artificial, que desvirtua la força dramàtica del personatge. La seva mare, però, decideix començar precisament per aquí: es proposa escriure sobre un Job que ha estat recompensat per la seva paciència, però ja no està en condicions de gaudir-ne. El 1972 fa el primer poema d'un cicle que es dirà *La segona felicitat de Job*. Al cap d'un any de silenci, n'escriu la resta en un sol dia i apunta que té la sensació d'haver obeït a un dictat misteriós, a una força invisible que l'ha guiat a través de nou poemes seguits. El cicle de deu poemes, inclòs al llibre homònim, es publica el 1974 i es converteix en una de les creacions més riques i originals de Kamińska. Mentre esperem que una improbable força obscura propiciï la seva aparició en català, n'oferim un poema de mostra.

*

El retorn de Job

Job no va morir
no es va llançar a les vies de tren
no va dinyar-la darrere les filferrades
no va sortir expulsat per la xemeneia
la desesperació tampoc el va matar
es va recuperar de tot
de la misèria la brutícia
les crostes la soledat

Seria molt més autèntic un Job mort
que després de morir i tot amenacés
el Déu del dolor amb el puny però Job
va sobreviure

va rentar-se el cos de sang suor pus
i es va ajeure a casa seva
Ja hi tenia amics nous
una dona nova li insuflava un nou amor per la boca
nous fills anaven creixent amb cabells suaus
perquè Job pogués tocar-los
sacsejant cadenes noves a l'estable
bramaven ovelles vaques ases nous
s'agenollaven damunt la palla

Però el Job feliç no va tenir força per ser feliç
tenia por de traïr la primera felicitat amb la segona
tenia por de traïr la primera vida
amb la segona No creus Job que seria millor
podrir-te al paradís perdut al costat dels morts
en lloc d'esperar-ne la visita cada nit
vénen en somnis t'envegen la vida
No seria millor oh Job feliç
que seguissis sent pols ja que ets pols
Les pústules que t'has tret de les mans i de la cara
t'han devorat el fetge i el cor
Moriràs Job
No creus Job que seria millor
morir amb els altres
amb la mateixa pena i el mateix dol
que marxar des d'aquesta felicitat nova
Entre gent nova inútil com un remordiment
camines en la foscor envoltat de tenebres
vas aguantar el dolor ara aguanta la felicitat

I Job tossut murmurava Senyor Senyor

Si voleu crítica literària catalana de qualitat i independent, subscriuiu-vos [aquí](#) a *La Lectora*. Amb el vostre suport feu possible que la revista es consolidi i pugui créixer.

(Sant Petersburg, 1985). És Llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Ha publicat tres llibres de poemes en rus i dos en català, *Per l'inquilí anterior* (2015) i *Dos viatges* (2020), a part d'un grapat de traduccions de literatura russa. És guanyadora del Premi Vidal Alcover de Traducció (2016) i del Premi PEN de Traducció (2018). Imparteix classes a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès i col·labora amb el diari *Ara*.

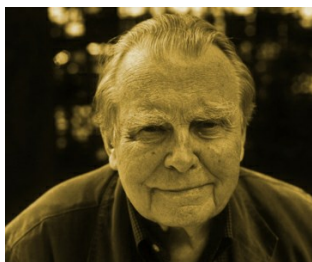
Articles relacionats

**Lectures poloneses,
IV: Józef Czapski. Un
retrat i unes cartes
(fora de quadre)**

**Lectures poloneses,
III: Les conferències
sobre Proust de Józef
Czapski**

**Lectures poloneses,
II: Un poema de
Czesław Miłosz**

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona (ICUB, 2019)

Política de privacitat
Copyleft

© LA LECTORA 2018